

Rada
Európskej únie

V Bruseli 13. decembra 2021
(OR. en)

14932/21

AGRI 636
PHYTOSAN 37
AGRILEG 268

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	10. decembra 2021
Komu:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie

Č. dok. Kom.:	COM(2021) 787 final
Predmet:	SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE o skúsenostiach získaných z rozšírenia systému rastlinných pasov na každé premiestňovanie rastlín na výsadbu v rámci územia Únie

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2021) 787 final.

Príloha: COM(2021) 787 final

V Bruseli 10. 12. 2021
COM(2021) 787 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**o skúsenostiach získaných z rozšírenia systému rastlinných pasov na každé
premiestňovanie rastlín na výsadbu v rámci územia Únie**

Obsah

1. ÚVOD	3
2. ROZŠÍRENIE SYSTÉMU RASTLINNÝCH PASOV NA VŠETKY RASTLINY NA VÝSADBU	5
3. ĎALŠIE PRVKY SYSTÉMU RASTLINNÝCH PASOV, KTORÉ SÚ ZAHRNUTÉ V DOTAZNÍKU	6
3.1. Harmonizovaný formát rastlinného pasu	6
3.2. Pripojenie rastlinného pasu k obchodnej jednotke	6
3.3. Požiadavky na oprávnených prevádzkovateľov, ktorí vydávajú rastlinné pasy	7
3.4. Dohody o predaji na diaľku – vydanie rastlinného pasu pre konečného používateľa	8
3.5. Elektronické rastlinné pasy	9
3.6. Regulovaní nekaranténni škodcovia Únie (RNKŠ)	9
3.7. Všeobecné povedomie o rastlinných pasoch.....	10
4. ZÁVERY	10

SKRATKY

PO: príslušný orgán

GR SANTE Generálne riaditeľstvo pre zdravie a bezpečnosť potravín

EÚ: Európska únia

NOOR: národná organizácia na ochranu rastlín,

RNKŠ: regulovaný nekaranténny škodca Únie

KŠ: karanténny škodca Únie

1. ÚVOD

Posledných takmer dvadsať rokov, do roku 2019, sa legislatívny rámec EÚ v oblasti zdravia rastlín riadil smernicou Rady 2000/29/ES¹. Smernica obsahovala koncepciu rastlinných pasov ako dohodnuté označenie vytvorené s cieľom dosiahnuť rovnováhu medzi voľným obchodom s rastlinným materiálom v rámci EÚ a ochranou územia Únie pred šírením regulovaných škodcov rastlín vyskytujúcich sa v EÚ. Rastlinný pas sa začal používať na to, aby sprevádzal rastlinný materiál premiestňovaný medzi členskými štátmi a nahradil tak rastlinolekárske osvedčenie, ktoré je medzinárodným dokumentom stanoveným v Medzinárodnom dohovore o ochrane rastlín. Rastlinné pasy sa mali používať aj pri premiestňovaní rastlín v rámci členského štátu na potvrdenie súladu týchto rastlín s príslušnými požiadavkami právnych predpisov EÚ v oblasti zdravia rastlín. Úradné kontroly rastlinných pasov sa podľa nariadenia mali vykonávať tam, kde sa rastlinný materiál produkoval (v priestoroch prevádzkovateľa), a nie na hranici alebo v mieste určenia, a pre prevádzkovateľov, ktorí manipulujú s regulovanými rastlinami a rastlinnými materiálmi a vydávajú rastlinné pasy, sa zaviedla registračná povinnosť.

Podľa smernice Rady 2000/29/ES a do roku 2019 sa rastlinný pas vyžadoval len pre určené druhy rastlín a osív a určité typy rastlinného materiálu, ktoré súviseli s konkrétno identifikovanými rastlinolekárske rizikami. Pri príprave nového nariadenia o zdraví rastlín [nariadenie (EÚ) 2016/2031²] sa však usúdilo, že systém rastlinných pasov nefunguje naplno, a dohodlo sa, že požiadavka, aby bola rastlina sprevádzaná rastlinným pasom, sa rozšíri na širšiu škálu osív, a najmä na všetky rastliny na výsadbu³. Rozšírenie systému rastlinných pasov na všetky rastliny na výsadbu bolo doplnené o niektoré ďalšie ustanovenia, ktorých cieľom je posilniť systém rastlinných pasov, urobiť ho odolnejším a spoľahlivejším a zlepšiť jeho uznávanie najmä u profesionálnych prevádzkovateľov. Hlavnými zavedenými zmenami bolo zavedenie formátu rastlinného pasu, povinnosť prevádzkovateľov pripojiť rastlinný pas k obchodnej jednotke dotknutých rastlín alebo rastlinného materiálu alebo na ich balenie, zväzok alebo nádobu a povinnosti prevádzkovateľov zabezpečiť vysledovateľnosť rastlín alebo rastlinného materiálu a vykonávať preskúmanie na účely rastlinných pasov.

Podľa článku 79 ods. 6 nariadenia (EÚ) 2016/2031 je Komisia povinná predložiť Európskemu parlamentu a Rade správu o skúsenostiach získaných z rozšírenia systému rastlinných pasov na akékoľvek premiestňovanie rastlín na výsadbu v rámci územia Únie, ako aj jasnú analýzu nákladov a prínosov pre prevádzkovateľov a v náležitom prípade k nej pripojiť aj legislatívny návrh. Predmetom správy sú tieto požiadavky.

¹ Ú. v. ES L 169, 10.7.2000, s. 1.

² Ú. v. EÚ L 317, 23.11.2016, s. 4.

³ To zahŕňa všetky druhy rastlín a všetky typy rastlín – napr. črepníkové rastliny, stromy a kríky, semenáčky, štepy, podpníky atď. –, s ktorými sa obchoduje a ktoré umožňujú ich ďalšiu výsadbu a rast.

Metodika

S cieľom splniť tieto požiadavky Komisia preskúmala všetky dostupné dôkazy. Vzhľadom na to, že zmena právnych predpisov sa začala uplatňovať až v decembri 2019 a analýza bola vykonaná vo februári 2021, nebolo možné použiť verejne dostupné údaje. Okrem toho neexistujú žiadne povinnosti členských štátov podávať správy o aspektoch, ktoré by bolo potrebné vyhodnotiť, a zatiaľ neexistujú ani žiadne výsledky auditov vykonávania systému rastlinných pasov v členských štátoch. Jediným dostupným prístupom na získanie dôkazov, ktoré by reagovali na požiadavky týkajúce sa podávania správ, bolo preto požiadať priamo zainteresované hospodárske subjekty a správne orgány pri riadení a vykonávaní obchodu s rastlinami v rámci EÚ, keďže práve oni sa s týmito zmenami právnych predpisov stretávajú. Komisia preto vypracovala dotazník so 70 otázkami, ktorý potvrdili členské štáty a združenia EÚ. Otázky boli zamerané na získanie výsledkov o skúsenostiach získaných z rozšírenia rastlinného pasu na všetky premiestňovania rastlín na výsadbu, ako aj o nákladoch, prínosoch a vplyvoch, aby sa vykonala analýza nákladov a prínosov. Dotazník⁴ bol zaslaný 27 NOOR a certifikačným PO členských štátov a 48 príslušným združeniam na úrovni EÚ. Združenia na úrovni členských štátov, prevádzkovatelia a široká verejnosť mali k dotazníku prístup prostredníctvom webového sídla GR SANTE. V druhom prípade Komisia a NOOR v EÚ pomohli propagovať dotazníky cez sociálne médiá a iné kanály. Celkovo bolo doručených 177 odpovedí od 25 členských štátov. Úroveň účasti sa medzi rôznymi kategóriami zainteresovaných strán líšila takto: 24 NOOR⁵, 9 certifikačných PO zo 7 členských štátov⁶, 43 prevádzkovateľov z 10 členských štátov⁷, 44 národných združení z 13 členských štátov⁸, 50 odpovedí od občanov z 5 členských štátov⁹ a 7 združení na úrovni EÚ.

Komisia na podporu tejto správy vypracovala technickú správu¹⁰ s informáciami o doručenej spätnej väzbe a rozsiahlou analýzou tejto spätnej väzby, ktorá je verejne dostupná.

Analýze Komisie bránia tri faktory: po prvé, príspevok certifikačných PO, prevádzkovateľov, združení a občanov bol veľmi obmedzený a z analýzy preto nemožno vyvodit' závery pre tieto skupiny zainteresovaných strán; po druhé, veľmi krátky čas medzi nadobudnutím účinnosti rôznych ustanovení a žiadosťou o spätnú väzbu; a napokon vplyv pandémie ochorenia COVID-19 na obchod a činnosti súvisiace s rozsahom tejto správy.

Z dôvodu uvedených obmedzení nebolo možné v niektorých prípadoch vyvodit' závery o skúsenostiach získaných z rozšírenia systému rastlinných pasov na akékoľvek premiestňovanie rastlín na výsadbu v rámci územia Únie. Posúdenie nákladov a prínosov spojených s rozšírením systému rastlinných pasov na všetky premiestňovania rastlín na výsadbu pre prevádzkovateľov sa vykonalo v čo najväčšom možnom rozsahu z dôvodu rozptýlenej spätnej väzby na požadované kvantitatívne údaje a ich nedostupnosti z iných

⁴ <https://ec.europa.eu/eusurvey/runner/PH-art-79-PP-portal>.

⁵ AT, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, FI, FR, GR, HU, IE, IT, LV, LT, LU, MT, NL, PL, PT, SI, SK, SE.

⁶ DE, FI, FR, NL, PL, SI, SE.

⁷ AT, CZ, DE, ES, FR, IT, NL, PT, SK, SE.

⁸ AT, BE, CZ, DE, DK, ES, FI, FR, IT, LT, NL, PL, SE.

⁹ BE, DE, FR, NL, PL.

¹⁰ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC126789>.

zdrojov. Namiesto toho sa vykonala hĺbková kvalitatívna analýza nákladov a prínosov. Komisia sa preto napokon obmedzila na identifikáciu tém, ktoré si zaslúžia ďalšie diskusie.

2. ROZŠÍRENIE SYSTÉMU RASTLINNÝCH PASOV NA VŠETKY RASTLINY NA VÝSADBU

V článku 79 nariadenia (EÚ) 2016/2031 sa zaviedla povinnosť priložiť ku všetkým rastlinám na výsadbu okrem osív pri premiestňovaní v rámci územia Únie rastlinný pas.

Cieľom rozšírenia systému rastlinných pasov bolo zvýšenie účinnosti ochrany pred karanténnymi škodcami Únie (KŠ), zlepšenie pripravenosti na identifikáciu nových škodcov rastlín vzbudzujúcich obavy EÚ, ako aj jednotné uplatňovanie politiky a lepšie porozumenie a informovanosť príslušných zainteresovaných strán. Polovica respondentov toto rozšírenie vnímala ako pozitívne pre zlepšenie vysledovateľnosti rastlín a väčšina zainteresovaných strán považovala účinnosť ochrany pred KŠ rastlín za zvýšenú alebo rovnakú. Pripravenosť na identifikáciu nových škodcov rastlín vzbudzujúcich obavy na úrovni EÚ bola hodnotená buď ako zlepšená, alebo rovnaká, a porozumenie a informovanosť príslušných zainteresovaných strán väčšina respondentov takisto hodnotila ako zlepšené alebo rovnaké.

Na druhej strane rozšírenie systému rastlinných pasov (prechod na toto nové pravidlo a jeho vykonávanie a celková zložitosť procesu vydávania alebo nahradzovania rastlinného pasu) považujú asi dve tretiny zainteresovaných strán za zaťažujúce a náročné a len asi štvrtina považovala zmenu za zvládnuteľnú alebo nezaznamenala žiadne zmeny. Takéto vnímanie zmien môže súvisieť, okrem určitých osobitných aspektov, ktoré sú predmetom nasledujúcich častí tejto správy, s krátkym časovým obdobím medzi začiatkom uplatňovania nových pravidiel a hodnotením na účely tejto správy (december 2019 – február 2021).

S cieľom identifikovať skupiny rastlín, ktoré spôsobili najväčšie technické problémy, boli zainteresované strany požiadané, aby uviedli až tri rastliny alebo skupiny rastlín, pri ktorých mali v dôsledku rozšírenia rastlinného pasu na všetky rastliny na výsadbu najväčšie technické problémy. Prvé tri skupiny tvorili okrasné rastliny na výsadbu, osivá a ovocné dreviny na výsadbu. V reakcii na opačnú otázku, t. j. pri ktorých troch skupinách mali z technického hľadiska najmenšie problémy, zainteresované strany menovali tie isté tri skupiny, ale s nižším počtom odpovedí.

V dôsledku rozšírenia rastlinného pasu na všetky rastliny na výsadbu došlo k zmenám v personáli a pracovnom zaťažení prevádzkovateľov a NOOR. Vplyv na pracovné zaťaženie NOOR bol väčší ako personálne zmeny. Možno to vysvetliť tým, že niektoré inštitúcie dosiahli svoj maximálny počet zamestnancov bez možnosti ho navýšiť napriek zvýšenému pracovnému zaťaženiu. Zmena nemala jednotný vplyv na personál prevádzkovateľov, keďže viac ako polovica neuviedla žiadne zmeny alebo žiadny názor, zatiaľ čo iní uviedli obe možnosti, zvýšenie aj zníženie. Zmena však zvýšila pracovné zaťaženie viac ako polovica prevádzkovateľov, ktorí vyplnili dotazník.

3. ĎALŠIE PRVKY SYSTÉMU RASTLINNÝCH PASOV, KTORÉ SÚ ZAHRNUTÉ V DOTAZNÍKU

3.1. Harmonizovaný formát rastlinného pasu

V článku 83 nariadenia (EÚ) 2016/2031 sa zaviedol spoločný formát rastlinného pasu pre všetky členské štáty¹¹, aby sa zabezpečili jednotné podmienky vykonávania nariadenia. Zdá sa, že zainteresované strany túto zmenu akceptujú, pretože väčšina zainteresovaných strán, ktoré vyplnili dotazník, považovala prechod na túto novú požiadavku za zvláduteľný alebo jednoduchý. Vykonávanie a zložitosť tejto zmeny boli takisto hodnotené celkom pozitívne, keďže zainteresované strany, ktoré vyplnili dotazník sa vyjadrili viac pozitívne ako negatívne¹².

V dôsledku harmonizovaného formátu rastlinného pasu došlo k zmenám v personáli a pracovnom zaťažení prevádzkovateľov a NOOR. Zmena mala podobný vplyv na personál a pracovné zaťaženie operátorov, ale väčší vplyv na pracovné zaťaženie NOOR.

3.2. Pripojenie rastlinného pasu k obchodnej jednotke

V článku 88 nariadenia (EÚ) 2016/2031 sa zaviedla povinnosť pre profesionálnych prevádzkovateľov pripojiť rastlinný pas k obchodnej jednotke dotknutej rastliny, rastlinného produktu a iných predmetov predtým, než sú premiestňované v rámci územia Únie, aby sa zlepšila vysledovateľnosť rastlín, znížilo riziko premiestňovania škodcov rastlín a zlepšilo uznávanie systému EÚ pre zdravie rastlín medzi zainteresovanými stranami. Odpovede zainteresovaných strán v dotazníku naznačujú, že to bola jedna z najnáročnejších zmien zavedených nariadením a je to možno jeden z dôvodov, prečo väčšina zainteresovaných strán považovala rozšírenie systému rastlinných pasov na všetky rastliny na výsadbu za zaťažujúce a náročné (pozri oddiel 2).

Prechod na túto novú požiadavku hodnotilo ako zaťažujúci alebo veľmi zaťažujúci 65 % zainteresovaných strán, jeho vykonávanie ako komplikované alebo oveľa komplikovanejšie (v porovnaní s predchádzajúcimi požiadavkami) 81 % zainteresovaných strán a zložitosť procesu vydania, resp. nahradenia rastlinného pasu bolo pre polovicu zainteresovaných strán náročnejšie.

Ukázalo sa aj, že je náročné pripojiť rastlinný pas k niektorým typom rastlín, ako je trávnik vo zvitkoch, polená dreva, zásielky s viacerými malými dávkami, dávky s viacerými druhmi alebo viaceré druhy v jednom črepníku.

Zatiaľ čo NOOR sa domnievali, že pripojenie rastlinného pasu k obchodnej jednotke bolo užitočné a prispelo k lepšej prevencii¹³, prevádzkovatelia mali opačný názor (neužitočné a neprispelo k lepšej prevencii¹⁴). Prevádzkovatelia preto navrhli povoliť, aby bol rastlinný

¹¹ Ú. v. EÚ L 331, 14.12.2017, s. 44 – 52.

¹² Prechod na spoločný formát rastlinného pasu hodnotilo pozitívne 68 %, jeho vykonávanie 56 % a zložitosť jeho zavedenia 50 % zainteresovaných strán, ktoré vyplnili dotazník, v porovnaní s 28,9 %, 39 % a 43 %, ktoré tieto aspekty v uvedenom poradí hodnotili negatívne.

¹³ 17 a 14 NOOR z celkového počtu 24 NOOR, ktoré vyplnili dotazník.

¹⁴ 27 a 30 prevádzkovateľov z celkového počtu 43 prevádzkovateľov, ktorí vyplnili dotazník.

pas súčasťou dodacích dokumentov, ako sú faktúry, a zaviesť elektronickú verziu rastlinného pasu.

V dôsledku pripájania rastlinného pasu k obchodnej jednotke došlo k zmenám v personáli a pracovnom zaťažení prevádzkovateľov a NOOR. Táto zmena mala väčší vplyv na pracovné zaťaženie NOOR ako prevádzkovateľov.

Požiadavka na pripojenie rastlinného pasu k obchodnej jednotke znamenala pre prevádzkovateľov a dodávateľský reťazec okrem administratívnej záťaže dodatočné náklady a čas, a to najmä pri niektorých typoch materiálov alebo v súvislosti s potrebou nových IT systémov alebo zariadení. Všetky zainteresované strany vo svojich odpovediach hovorili rovnako o potrebe intenzívnej komunikácie s cieľom poskytovať prevádzkovateľom informácie v dôsledku prechodu na nové pravidlá pre rastlinné pasy.

3.3. Požiadavky na oprávnených prevádzkovateľov, ktorí vydávajú rastlinné pasy

Na zabezpečenie jednotnosti pri uplatňovaní systému rastlinných pasov a zvýšenie dôveryhodnosti informácií obsiahnutých v samotnom rastlinnom pase sa nariadením (EÚ) 2016/2031 zaviedli nové požiadavky, ktoré musia spĺňať prevádzkovatelia vydávajúci rastlinné pasy, a to stanovením pravidiel na zabezpečenie výsledovateľnosti rastlín, podmienok prehliadok, podmienok pre oprávnenie profesionálnych prevádzkovateľov vydávať rastlinné pasy a povinností týchto oprávnených prevádzkovateľov (články 69, 87, 89 a 90). Pre NOOR sa stanovili aj podrobné pravidlá registrácie profesionálnych prevádzkovateľov (články 65 a 66) a oprávnenia profesionálnych prevádzkovateľov vydávať rastlinné pasy (článok 89).

Hoci rastlinný pas by mali vo všeobecnosti vydávať oprávnení prevádzkovatelia, bolo to tak len v prípade 12 členských štátov z 24, ktoré vyplnili dotazník. Z ostatných 12, ktoré dotazník vyplnili, v 6 boli rastlinné pasy väčšinou vydané príslušnými orgánmi, v 3 oboma a v ďalších 3 v závislosti od komodity.

Panovala však celkom všeobecná zhoda (viac ako 70 % respondentov), že nie je potrebné, aby príslušný orgán vydával rastlinné pasy pre určité rastliny, rastlinné produkty alebo iné predmety. Len v menšine členských štátov, 7 z 24, verejné orgány účtujú prevádzkovateľom poplatky za oprávnenia vydávať rastlinné pasy.

Niektoré členské štáty čelili určitým oneskoreniam v súvislosti s registráciou profesionálnych prevádzkovateľov ustanovenej v článku 65. Do dátumu, keď bol dotazník vyplnený, v 13 z 23 členských štátov, ktorých NOOR odpovedali na danú otázku, už boli všetci profesionálni prevádzkovatelia registrovaní podľa ustanovení článku 65. V ostatných členských štátoch práca stále prebiehala. V naposledy menovanej skupine členských štátov sú oneskorenia spôsobené tým, že existujú noví prevádzkovatelia, ktorí predtým nevydávali rastlinné pasy, potrebou nastaviť nový systém IT na registráciu alebo nedostatkom informácií o predajcoch na diaľku.

Článok 89 nariadenia (EÚ) 2016/2031 o oprávnení profesionálnych prevádzkovateľov vydávať rastlinné pasy bol doplnený delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2019/827¹⁵. V článku 2 uvedeného nariadenia sa zavádza povinnosť pre príslušné orgány zabezpečiť, aby

¹⁵ Ú. v. EÚ L 137, 23.5.2019, s. 10 – 11.

profesionálni prevádzkovatelia mali prístup k technickým usmerneniam o kritériách, ktoré je potrebné splniť pri preskúmaniach súvisiacich s vydávaním rastlinných pasov. Do dátumu vyplnenia dotazníka polovica NOOR odpovedala, že už poskytli technické usmernenia, druhá polovica odpovedala, že tak ešte neurobili. Z operátorov, ktorí dotazník vyplnili, bol vyšší percentuálny podiel tých, ktorí už technické usmernenia dostali, ako tých, ktorí ešte takúto dokumentáciu nedostali. Kvalitu poskytnutých usmernení hodnotila ako nedostatočnú len menšina respondentov, v ostatných odpovediach ju respondenti hodnotili väčšinou ako priemernú alebo dobrú. Je však potrebné pripomenúť, že nariadenie 2019/827 sa uplatňovalo od 14. decembra 2020 a dotazník bol spustený vo februári 2021.

Ďalším aspektom, ktorý sa zlepšil v dôsledku nových požiadaviek na oprávnených prevádzkovateľov, ktorí vydávajú rastlinné pasy, je možnosť identifikovať škodcov, keďže prevádzkovatelia sú zodpovední za preskúmania v súvislosti s vydávaním rastlinných pasov. Takmer polovica prevádzkovateľov, ktorí vyplnili dotazník, uviedla, že vo svojich zariadeniach využívajú vlastné odborné kapacity na zabezpečenie zisťovania KŠ, kým 44,2 % prevádzkovateľov uviedlo, že na tento účel využívajú služby subdodávateľov.

V dôsledku nových požiadaviek na oprávnených prevádzkovateľov, ktorí vydávajú rastlinné pasy, došlo k zmenám v personáli a pracovnom zaťažení prevádzkovateľov a NOOR, čím sa zvýšila pracovná záťaž prevádzkovateľov aj NOOR.

Šestnásť NOOR poskytlo údaje o celkovom počte registrovaných prevádzkovateľov a oprávnených prevádzkovateľov, na ktorých sa vzťahovali pravidlá o rastlinných pasoch, za roky 2018, 2019 a 2020. Podľa poskytnutých údajov sa od roku 2019 celkový počet registrovaných prevádzkovateľov zvýšil o 17 %. Okrem toho sa celkový počet profesionálnych prevádzkovateľov oprávnených vydávať rastlinný pas medzi rokmi 2019 a 2020 viac ako zdvojnásobil.

3.4. Dohody o predaji na diaľku – vydanie rastlinného pasu pre konečného používateľa

V článku 81 nariadenia (EÚ) 2016/2031 sa zavádza výnimka z povinnosti priložiť k rastlinám rastlinný pas, keď sa dodávajú priamo konečnému používateľovi, ale túto výnimku nemožno uplatniť, ak sú rastliny doručované na základe predaja na diaľku. Hoci túto požiadavku považovala za primeranú približne polovica respondentov, asi 40 % ju považovalo za zbytočnú alebo zaťažujúcu. Medzi rôznymi typmi zainteresovaných strán, ktoré vyplnili dotazník, bol významný rozdiel: zatiaľ čo viac ako polovica NOOR považovala požiadavku za primeranú, iba jedna štvrtina prevádzkovateľov mala rovnaký názor, a viac ako polovica ju považovala za zbytočnú alebo zaťažujúcu. Boli spomenuté aj niektoré špecifické sektory, napr. v činnostiach ochrany odrôd rastlín, v ktorých prevádzkovatelia považovali vplyv ustanovení za neprimeraný ich kapacitám.

Názor zainteresovaných strán, ktorí odpovedali na otázku o presadzovaní ustanovení o rastlinnom pase voči konečným používateľom, ktorí dostávajú rastliny, rastlinné produkty alebo iné predmety prostredníctvom predaja na diaľku, bol rovnomerne rozdelený medzi tými, ktorí ho pokladajú za vhodné, a tými, ktorí ho pokladajú za nevhodné, hoci približne 40 % nevyjadrilo žiadny názor na tento problém. Na druhej strane polovica opýtaných NOOR považovala za nedostatočnú jasnosť ustanovení o rastlinných pasoch pre konečných

používateľov, ktorí dostávajú rastliny prostredníctvom predaja na diaľku, a poukázalo sa na to, že rôzne členské štáty majú rôzne prístupy.

Názor na potrebu harmonizovanejšieho prístupu k používaniu rastlinných pasov v súvislosti so zmluvami s konečnými používateľmi uzavretými na diaľku bol rovnomerne rozdelený medzi nevyhnutný a nepotrebný, hoci približne štvrtina respondentov nevyjadrila žiadny názor na tento problém.

V dôsledku výnimky pre priame dodávky konečným používateľom prostredníctvom predaja na diaľku, ku ktorým sa vyžadoval rastlinný pas, došlo len k niekoľkým zmenám, pokiaľ ide o personál NOOR a prevádzkovateľov, ale k zvýšeniu pracovnej záťaže NOOR.

3.5. Elektronické rastlinné pasy

Podľa článku 88 nariadenia (EÚ) 2016/2031 musí byť k obchodnej jednotke pripojená fyzická kópia rastlinného pasu. V článku 83 ods. 8 sa však zavádza možnosť prostredníctvom vykonávacích aktov určiť technické opatrenia na vydávanie elektronického rastlinného pasu. Zavedenie elektronického rastlinného pasu považovala za realizovateľné a užitočné viac ako polovica respondentov dotazníka. Podrobná analýza odpovedí však odhalila, že medzi rôznymi skupinami zainteresovaných strán existujú rozdiely. Elektronický rastlinný pas považovala za nerealizovateľný iba 1 z 24 NOOR v porovnaní so 14 zo 43 prevádzkovateľov. Zatiaľ čo žiadna NOOR nepovažovala elektronický rastlinný pas za „neužitočný“, 12 z 13 prevádzkovateľov malo tento názor. Medzi dôvodmi, ktoré uviedli prevádzkovatelia, ktorí považovali elektronický rastlinný pas za nerealizovateľný a neužitočný, sú nové zaťaženie a náklady, väčšinou pre malých profesionálov. Navrhlo sa, že ak sa zavedie elektronický rastlinný pas, malo by sa povoliť používanie papierovej verzie.

3.6. Regulovaní nekaranténni škodcovia Únie (RNKŠ)

Pred nadobudnutím účinnosti nariadenia (EÚ) 2016/2031 rastlinné pasy zaručovali, že rastlinný materiál, s ktorým sa obchoduje, neobsahuje karanténnych škodcov. Podľa článku 85 tohto nariadenia rastlinný pas v súčasnosti okrem neprítomnosti KŠ potvrdzuje, že boli dodržané požiadavky a opatrenia proti RNKŠ.

Jasným výsledkom dotazníka je potreba väčšej súdržnosti medzi nariadením o zdraví rastlín a právnymi predpismi o produkcii a uvádzaní rastlinného množiteľského materiálu na trh, pretože v prípade množiteľského materiálu ovocných drevín, ovocných drevín a množiteľského materiálu viniča sa ustanovenia o RNKŠ objavujú v právnych predpisoch o zdraví rastlín aj v predpisoch o množiteľskom materiáli rastlín, čo vytvára zmätok v tom, ktoré právne požiadavky treba dodržiavať. Je ťažké vyvodit' závery o prínose nových požiadaviek na rastlinný pas vo vzťahu k RNKŠ, pretože počet respondentov, ktorí hodnotili pravidlá ako účinné alebo neúčinné, bol rovnomerne rozdelený, zatiaľ čo približne tretina respondentov nehodnotila novorozšírený rastlinný pas ani ako účinný, ani ako neúčinný. Možný dôvod rozdielných názorov vyplýva z prístupu k certifikácii osív, ktorý pozostáva z viacstupňového procesu zahŕňajúceho úradné kontroly počas procesu certifikácie a po ňom. Viacerí respondenti nepokladali za potrebné, aby rastlinný pas obsahoval informácie o súlade s požiadavkami týkajúcimi sa RNKŠ, keďže úradné kontroly počas certifikácie osív a po nej už zaručujú, že dávky osív, s ktorými sa obchoduje, neobsahujú RNKŠ.

Nové pravidlá pre rastlinné pasy nemali vplyv na účinnosť úradných kontrol na zistenie RNKŠ, keďže väčšina NOOR a príslušné certifikačné orgány vykonávali súbežné úradné kontroly na zistenie RNKŠ a KŠ už pred nadobudnutím účinnosti nariadenia (EÚ) 2016/2031. Len dve NOOR a jeden certifikačný PO vyhlásili, že súčasne s nadobudnutím účinnosti nariadenia o zdraví rastlín začali vykonávať aj kontroly na zistenie RNKŠ a KŠ. Jasnou výhodou simultánnych kontrol na zistenie RNKŠ a KŠ je, že ich väčšinou vykonáva ten istý inšpektor (91 %). Väčšina úradných kontrol sa vykonáva v mieste pôvodu (82 %).

Nariadenie (EÚ) 2016/2031 nemalo významný vplyv na počet úradných kontrol na zistenie RNKŠ (42 % príslušných orgánov odpovedalo, že počet úradných kontrol súvisiacich s rastlinnými pasmi na zistenie RNKŠ zostal rovnaký, zatiaľ čo 33 % respondentov uviedlo nárast o menej ako 25 %). Rozšírenie požiadaviek na rastlinný pas nespôsobilo zvýšenie počtu prípadov nedodržovania požiadaviek a opatrení týkajúcich sa RNKŠ. V prípade nedodržovania pravidiel väčšina príslušných orgánov informovala dotknutý členský štát a zásielku odmietla. Niektoré príslušné orgány informovali, že prijaté opatrenia závisia od konkrétneho prípadu a iné sa zatiaľ nestretli s nevyhovujúcimi zásielkami.

3.7. Všeobecné povedomie o rastlinných pasoch

Aby sme vedeli, aké sú znalosti občanov o požiadavkách v súvislosti s rastlinným pasom, dotazník obsahoval aj osobitné otázky pre túto skupinu zainteresovaných strán. Viac ako polovica respondentov vedela, že rastliny musia byť na obchodnej úrovni sprevádzané rastlinným pasom, približne len tretina však vedela, že k rastlinám zakúpeným online je potrebné pripojiť aj rastlinný pas. Hoci väčšina z nich nevedela o požiadavkách v súvislosti s rastlinným pasom pre rastliny zakúpené online, viac ako polovica respondentov považovala túto požiadavku za dobrý nápad v porovnaní len s tretinou, ktorá si myslela, že je kontraproduktívna.

4. ZÁVERY

Rozšírený systém rastlinných pasov celkovo prispel k dosiahnutiu cieľov nariadenia (EÚ) 2016/2031, najmä k lepšej účinnosti ochrany proti KŠ, lepšej pripravenosti na identifikáciu nových škodcov rastlín vzbudzujúcich obavy v EÚ, lepšiemu porozumeniu a informovanosti relevantných zainteresovaných strán o význame zdravia rastlín a zlepšenej možnosti identifikácie škodcov.

Rozšírenie systému rastlinných pasov na všetky rastliny na výsadbu však väčšina zainteresovaných strán považovala za zaťažujúce a náročné. Spätná väzba získaná od zainteresovaných strán navyše naznačuje, že prechod na nové požiadavky nebol vždy hladký a nové pravidlá týkajúce sa rastlinných pasov neboli vždy jasné, čo sťažuje vykonávanie na začiatku. Zainteresované strany sa zhodli v tom, že nové ustanovenia zlepšili ochranu územia Únie pred škodcami a náklady, ktoré uviedli, nie sú významné. Zároveň sa však domnievajú, že niektoré požiadavky predstavujú dodatočnú administratívnu záťaž a súvisiace náklady, ktoré prevyšujú ich vnímané dodatočné prínosy. Platí to najmä pri potrebe pripojiť rastlinný pas ku každej jednotlivej obchodnej jednotke a pri ustanoveniach upravujúcich predaj na

diaľku. Respondenti sa takisto domnievali, že celkové fungovanie sektora rastlín na výsadbu a osív nezaznamenalo výraznú zmenu.

Na zlepšenie účinnosti a praktického vykonávania rozšíreného systému rastlinných pasov a na dosiahnutie lepšej užitočnosti je potrebných viac diskusií s cieľom definovať, aké ciele zlepšenia môžu byť potrebné. Týkajú sa: 1) ustanovení o pripojení rastlinných pasov k obchodným jednotkám; 2) opatrení zameraných na predaj na diaľku a 3) je potrebná ďalšia diskusia aj o možnom zavedení elektronického rastlinného pasu a o tom, ako by sa táto zmena dala zaviesť bez zbytočného zvýšenia administratívnej záťaže malých výrobcov a bez straty výsledovateľnosti, ktorú pripojenie rastlinného pasu k obchodnej jednotke poskytuje spolu s novými pravidlami, ktoré sú momentálne zavedené. Akákoľvek predpokladaná zmena nového režimu v súvislosti s rastlinným pasom by však mala byť rozsahovo obmedzená, keďže by sa týkala najmä úprav už existujúceho systému.